

ประเพณีปอยส่างลอง

(ที่มา EZytrip.com)

ปอยส่างลอง “บวชลูกแก้ว” คือ การบวชเณรของชาวไทใหญ่ หรือชาวไต โดยแนวคิดของประเพณีนี้คือการเลียนแบบจำลองภาพเจ้าชายสิทธัตถะ ซึ่งเป็นราชโอรสของพระมหากษัตริย์ตัดสินพระทัยทิ้งราชสมบัติและชีวิตทางโลกออกบวชแสวงหาความสุขที่แท้จริงเพื่อความหลุดพ้น

งานปอยส่างลองถือเป็นงานบุญยิ่งใหญ่ทั้งผู้บวชและผู้เป็นเจ้าภาพบวชที่เรียกว่า “พ่อข่ามแม่ข่าม” ส่วนลูกแก้วนั้นมีความหมายอธิบายไว้หลากหลายเช่นกัน ทั้งลูกแก้วในความหมายของลูกที่มีความกตัญญูดลใจต่อพ่อแม่ ได้บวชเรียนในพุทธศาสนาถือเป็น “ลูกแก้วลูกแสง” และยังหมายถึงพระรัตนตรัยแก้วสามประการ ผู้ใดบวชเรียนก็ถือเป็นหนึ่งในดวงแก้วสามประการแห่งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นอกจากนี้ก็หมายถึงลูกผู้มีจิตใจบริสุทธิ์ใสสะอาดประหนึ่งดวงแก้ว คำว่า “ลูกแก้ว” จัดอยู่ในประเภทข่ามแก้ว ม้าแก้ว ขุนนางแก้ว ซึ่งถือเป็นสมบัติคู่บุญบารมีของมหาจักรพรรดิอีกด้วย เด็กชายผู้บวชส่างลองซึ่งอายุในราว 7-15 ปี จะมีโอกาสได้ร่ำเรียนหนังสือเพราะในอดีตยังไม่มีโรงเรียนเช่นทุกวันนี้ เมื่อบวชก็จะได้รับการอบรมกล่อมเกลาจิตใจจากพระผู้ใหญ่ ได้ศึกษาธรรมะปฏิบัติธรรม เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะมีแนวคิดแนวครองดำเนินชีวิตต่อไป

(ที่มา EZytrip.com)

ประเพณีนี้จะเริ่มต้นในเดือนสามของชาวไต ตรงกับเดือนมีนาคม จนถึงสิ้นสุดในเดือนหก ประมาณเดือน พฤษภาคม เป็นช่วงเวลาฤดูร้อน ชาวบ้านว่างเว้นจากการทำไร่ นา ในสมัยโบราณใช้เวลาทำพิธีตามขั้นตอนบวช 3-7 วัน แต่ปัจจุบันสภาพความเป็นอยู่เปลี่ยนไป ชาวบ้านมีการกิจมากขึ้น ค่าใช้จ่ายสูง การจัดงานจึงลดลงเหลือ เพียง 3 วัน เจ้าภาพหลักซึ่งเรียกว่า “เจ้าปอยโหลง” (ปอย แปลว่า งานบุญ โหลง แปลว่า ใหญ่, หลวง) จะเชิญ ชวนชาวบ้านให้นำลูกชาย หลานชายอายุถึงเกณฑ์บวชได้มาร่วมจัดงานร่วมกับตน โดยเจ้าปอยโหลงจะเป็นตัว หลักในการดำเนินการต่าง ๆ เจ้าภาพย่อยก็จะนำเงินทอง ข้าวสารอาหารต่าง ๆ มาร่วมได้ตามกำลังสถานะ ก่อน งานวันแรกจะ โขนมเด็ก โดยพ่อแม่แล้วตามด้วยญาติผู้ใหญ่ แล้วอาบน้ำเงินน้ำคำผสมสมุนไพรรื่องหอมและ ขมิ้น ส้มป่อย พอเช้ามีคของวันแรกซึ่งเรียกวันรับส่างลองก็จะแต่งหน้าทาปากทาแป้งเขียนคิ้วให้ลูกแก้ว แต่งตัว สวมเสื้อทรงเข้ารูปชายเสื้อกระดกขึ้น ปักลวดลายด้วยด้ายเงินด้ายทอง บนไหล่ติดโบผ้าสี นุ่งผ้าโสร่ง ไหม ประดับคอด้วยแถบคอ ทำด้วยแผ่นทองคำรูปแปดเหลี่ยม สวมกำไลแขนแบบพื้นบ้านเรียกแหวนขวดผ้า มีกั สวมแหวนประดับนิ้ว บนศีรษะของลูกแก้วจะ โปะผ้าปล่อยชายคล้ายพม่า ตรงกลางมีมวยผมกลม ๆเกล้าไว้ มวยผมนี้ทำด้วยซ้อของบรรพบุรุษที่ตัดเก็บไว้ให้ลูกหลาน แล้วใช้ดอกไม้หลากสีตกแต่ง บ้างก็สวมชฎาแทน มวยผม ที่เท่าก็สวมถุงเท้าขาว ที่แต่งเช่นนี้เพื่อเปรียบเสมือนเจ้าชายกำลังจะออกบวช แล้วพาขึ้นบ้านนั่งคอยไปทำ พิธีกันต่อขอมาเจ้าอาวาส ไปบอกกล่าวศาลหลักเมือง แล้วต่อไปยังบ้านญาติผู้ใหญ่ให้ผูกข้อไม้ขี้มืออวยชัยให้ พร ตกกลางคืนที่บ้านของเจ้าภาพจะมีการตีฆ้อง ตีกลองโບใหญ่ เรียกว่า “กลองมองลาย” ลักษณะคล้ายตะโพน แต่ใหญ่กว่าเป็นสองเท่า สลับกับการละเล่นร้องเพลงเกี่ยวสาว บางบ้านจะหาหนุ่มสาวที่เป็นนักร้องซึ่งเรียก “หมอกวาม” มาเสียดความท่อนกันคือ การร้องเพลงไทใหญ่โต้ตอบกัน บางทีร้องเล่นกันกระทั่งรุ่งเช้า รุ่งขึ้นก็จะแห่

โกหลู เครื่องไทยทาน ถือคันเงินคันทอง ต้นกล้วยพฤกษ์ อัฐบริวาร ดิฉันองค์กลองนำขบวนแห่ส่งลงไปรอบ เมืองสิ้นสุดที่วัด นำข้าวของต่าง ๆ ไว้ที่วัดแล้วแห่ขบวนกลับบ้าน พอตกค่ำจะไปวัดอีกครั้งเพื่อทำพิธีเรียกขวัญ หมอขวัญจะกล่าวบทกล่อมขวัญพระคุณพ่อแม่ที่เลี้ยงดูมา พอเสร็จก็กลับไปยังบ้านเจ้าภาพ มีการเล่น การร้องดิฉันองค์กลองเช่นคืนแรก พอรุ่งเช้าก็จะพาลูกแก้วไปบรรพชาที่วัด

ปอยสง่างดงามเป็นประเพณีที่คนไทยใหญ่ปฏิบัติสืบต่อกันมานาน นอกจากความเชื่อในเรื่องบุญกุศลแล้วยังเป็นประเพณีร่วมของชุมชนที่หลายครอบครัวเป็นเจ้าภาพร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามแต่สถานะของตน จะเอื้ออำนวย

แหล่งที่มา

บริษัททัวร์ ENZyTrip. 2553. ดีสวยสวย ๆ กับประเพณีงดงาม งานปอยสง่างดงาม แม่ฮ่องสอน ปาย เชียงใหม่ .

[ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อวันที่ 3 ก.พ 2553. จาก

<http://www.ezytrip.com/webboard/show.php?id=15683>.

มงคล เปลี่ยนบางช้าง.2548. บทร้องเล่นและเพลงพื้นบ้านภาคเหนือและบทวิเคราะห์. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์แม็ค. หน้า 67-69.